

TÜRKİYE'DE SULAR HUKUKU VE ÖZELLEŞTİRME

Su üzerindeki mülkiyet ya da diğer kullanım hakları konusu, su sorununun hukuksal boyutunu oluşturur. Sular hukuku denince akla ilk gelen su üzerindeki *mülkiyet hakkıdır*. Ancak, su üzerinde hukuken korunan tek hak mülkiyet hakkı değildir. *Kadim kullanma hakkı* ya da *öncelikli kullanım hakkı* da su üzerinde korunan haklardandır.

Su üzerindeki mülkiyeti düzenleyen temel kural Anayasa'nın 168. maddesinde düzenlenmiştir:

“Tabii servetler ve kaynaklar devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı devlete aittir. devlet bu hakkını belli bir süre için gerçek ve tüzel kişilere devredebilir. Hangi tabii servet ve kaynağın arama ve işletmesinin, Devletin gerçek ve tüzel kişilerle ortak olarak veya doğrudan gerçek ve tüzel kişiler eliyle yapılması kanunun açık iznine bağlıdır. *Bu durumda gerçek ve tüzel kişilerin uyması gerekli şartlar ve devletçe yapılacak gözetim, denetim usul ve esasları ve müeyyideler kanunla düzenlenir.*”

Suyun da bir doğal kaynak olduğu tartışmasızdır. Bu maddeye göre, doğal bir kaynak olan su, kamusal mülkiyete tabi tutulmuş, yani, devletin hüküm ve tasarrufu altında bırakılmıştır. Anayasanın 168. maddesinin gerekçesi aynen şöyledir: “Tabii servetler ve kaynaklar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır ilkesi ana kuraldır. Araştırma ve işletmecilikte Devlete öncelik tanınmıştır. Fakat devletin arama ve işletmeyi gerçekleştirememesi sonucu özel teşebbüs de devreye girmektedir. Amaç, milli servetin işletilmesini ve milli gelirin artırılmasını bir an önce sağlamaktır.” Bu kural, özel mülkiyete tabi kaynaklar için geçerli değildir. Anayasanın bu maddesine göre genel sular, devletin hüküm ve tasarrufunda olup özel mülkiyete konu olamazlar.

Yine, dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta ise, su varlığının özel girişim tarafından işletilmesi esaslarının kanunla düzenleneceği ilkesidir. Anayasa maddesi, su varlığının özel girişim tarafından işletilmesi için, idare ile özel girişim arasında yapılacak sözleşmenin imtiyaz sözleşmesi ya da idari sözleşmenin diğer formlarından biri olmasını zorunlu kılmıştır. Özel girişimin işletme faaliyetlerinin kamusal denetimi söz konusudur. Bu maddeden çıkan diğer sonuç ise, devletin hüküm ve

tasarrufundaki genel suların mülkiyeti özel hukuk kişilerine devredilemeyecek, sadece idari bir sözleşmeyle, işletme hakkı devredilebilecektir.

Özel Su – Genel Su

Su üzerinde haklar tanımlamasında temel bir ayrım vardır. Bu, **özel su - genel su** ayrımıdır. Özel su, mülkiyeti gerçek kişilere ya da özel hukuk tüzel kişilerine ait sulardır. Bu konu, 743 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun (TMK) taşınmaz mülkiyetinin hükümleri konusunu düzenleyen ikinci faslında düzenlenmiştir. TMK’nun 679 . maddesine göre, kaynak, taşınmazın mülkiyetine tabi tutulmuştur. Kaynak taşınmazın bütünleyici parçasıdır. Taşınmaza sahip olan kişi kaynağa da sahip olacaktır. Hukuk sistemimizde, su üzerinde özel mülkiyet, sadece kaynaklar üzerinde kabul edilmiştir. Ancak bu hak, mutlak bir mülkiyet hakkı değildir. TMK’nun 684 . maddesine göre kaynak sahibi, kamu yararının gerektirdiği durumlarda, diğer kaynak ve çeşmelere su sağlanması için, tazminat karşılığı bu kaynağı terke mecburdur. Buradan da anlaşılabileceği gibi, su konusunda kamunun çıkarları özel çıkarların üstünde tutulmuştur. Bu sınırlamalar dikkate alındığında, kaynak üzerinde mülkiyet hakkından çok, kullanma hakkından söz edilmesi daha doğru olur. Kaldı ki kaynak, yeraltı suyunun doğal olarak yeryüzüne çıktığı noktalar. Sistemimizde yeraltı suları kamuya ait iken, onun yer yüzüne çıktığı noktada özel mülkiyete tabi tutulması çelişki olduğu gibi, Anayasanın doğal kaynakların devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğunu belirten 168. maddesine de aykırılık oluşturur. Kaynak yeraltı suyunun ayrılmaz parçasıdır. Yeraltı suyu da kamuya aittir. Dolayısıyla kaynak üzerinde özel taşınmaz sahibinin hakkı olsa olsa bir kullanma hakkıdır. Zaten her ne kadar Medeni Kanunu kaynak üzerindeki mülkiyet hakkından söz etmişse de, bu hakların tabi olduğu sınırlamalar, bu hakkın tam anlamıyla bir mülkiyet hakkı olmadığını göstermektedir. Bu hükümleri, kaynak üzerindeki kullanım haklarının düzenlenmesinden ibaret kabul etmek gerekir. Tersine bir yorum Anayasanın 168. maddesine aykırılık oluşturacaktır. Zaten, Yargıtay kararlarında da *suyun özel mülkiyete bağlı sayılmasının kamu için zararlı olacağı hallerde bu suyun özel mülkiyete konu olamayacağı ve suyun çıktığı taşınmaz malikinin ihtiyacından fazla sudan herkesin yararlanabileceği* kabul edilmektedir.¹ Dolayısıyla, hukukumuzda, kullanım haklarının belirlenmesi anlamında özel su- genel su ayrımı var ise de aslında,

¹ Yargıtay 3. H.D., 17. 03. 1983 tarihli ve 1983/1368-1445 E.K sayılı kararı.

Anayasanın 168. maddesine uygun bir yorumla su üzerinde sadece kamusal mülkiyetten söz edilebilmelidir. Özel su- genel su ayrımı çağımızın gereklerine uymayan ve Anayasaya da aykırı bir ayrımdır. Kaynak üzerindeki özel mülkiyeti bu bağlamda anlamak gerekir.

Kaynak dışında diğer sular özel mülkiyete tabi tutulamazlar. TMK'nun 641. maddesi şöyledir,

“ Sahipsiz şeylerle menfaati umuma ait mallar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Hilafı sabit olmadıkça, menfaati umuma ait sular ile ziraata elverişli olmayan yerler ... ve onlardan çıkan kaynaklar kimsenin mülkü değildir. Sahipsiz şeylerin ihraz ve işgali ...akarsular ve yatakları gibi menfaati umuma ait malların işletilmesi ve kullanılması hakkında özel düzenlemeler yapılır.”

Böylece, Medeni Kanunu da, Anayasaya paralel bir düzenleme yapmış, özel mülkiyete tabi taşınmazlardan çıkan kaynaklar dışındaki su varlığını özel mülkiyet dışında tutmuştur. Yukarıda, sadece kaynakların özel mülkiyet konusu olabileceğini söylenmişti. Buradan, bütün kaynakların özel mülkiyete tabi olacağı anlaşılmamalıdır. *Sadece, özel mülkiyete tabi taşınmazdan çıkan ve onun sınırlarını aşamayan su kaynakları özel mülkiyet konusudur.* Devlete ait araziden çıkan kaynaklar da özel mülkiyet konusu olamazlar.

Bir suyun özel mülkiyete tabi kaynak mı, yoksa genel su mu olduğunun tespiti önemlidir. (Devlete ait araziden çıkan kaynak için böyle bir sorun yoktur.) Yeraltı suyunun yer yüzüne çıktığı yere kaynak denir. Doğar doğmaz bir dere veya ırmak haline gelen sular, doğal ve hidrolojik anlamda kaynak sayılırlar bile hukuki anlamda kaynak sayılmazlar. Yargıtay 1.H.D.'nin 22.12.1950 tarihli ve 2480-4964 sayılı kararında şöyle demektedir:

“Bir suyu veren yeraltı gölünün, suyun kaynadığı taşınmazın sınırları içinde kalmayacak kadar büyük olması veya suyun yer yüzüne çıkar çıkmaz bir dere haline gelmesi yahut suyun özel mülkiyete bağlı sayılması kamu için zararlı olacağı hallerde kaynak, taşınmazın mülkiyetine tabi değildir.”

Yani bu durumlarda kaynak, özel mülkten de kaynasa, özel mülkiyete tabi değildir.

Sonuç olarak, TMK'na göre sular iki gruba ayrılır: Bunlardan birincisi özel sulardır. Özel su, özel mülkiyete tabi taşınmazdan çıkan kaynaktır. Özel sular, özel mülkiyete tabi olmakla birlikte, TMK'nun 666., 683., 684. maddelerindeki sınırlamalara tabidir. Ancak, bu sınırlamalar dikkate alındığında, yukarıda açıklandığı gibi, kaynak üzerinde gerçek bir özel mülkiyetten söz edilemeyecektir. Özel taşınmazdan çıkan her kaynak özel su değildir. Bu konudaki Yargıtay

kararı yukarıda verilmişti. Diğer grup sular ise genel sulardır. Bunlar, özel su dışında kalan bütün su varlığını içerir. Denizler, göller, akarsular, özel mülkiyet dışındaki taşınmazlardan çıkan kaynaklar, özel mülkiyete tabi taşınmazdan çıkmakla birlikte bu taşınmazın sınırlarını aşan su kaynakları ve yeraltı suları genel suları oluşturur. Bunlar, Medeni Kanun’ un 641. maddesinde tanımlanan *devletin hüküm ve tasarrufu altındaki* sulardır. TMK’nun 679 . maddesine göre de yeraltı suları, genel olarak *menfaati umuma ait* sulardandır. 167. Sayılı *Yeraltı Suları Kanunu*’na göre (m.1), yeraltı suları genel sulardan olup devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.

Yeraltı Sularının Yönetimi

167 sayılı yasa, yeraltı sularının işletilmesi, denetlenmesi, korunması ve yönetimi konusunda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü’nü yetkili kılmıştır. Yasanın 8. maddesine göre, yeraltı suyu için kuyu açılması ve kazı yapılması DSİ’nin iznine bağlıdır. Yeraltı suyunun kullanılabilmesi için DSİ’den kullanma belgesi alınması gereklidir. Yasanın 5. maddesine göre, ilan edilmiş yeraltı suyu işletme sahaları dışında her arazi sahibi yeraltı suyu aramak ve faydalı ihtiyacı oranında kullanmak yetkisine sahiptir. *Faydalı ihtiyaç* yasal teknik bir terimdir; yasanın ikinci maddesinde tanımlanmıştır: Yeraltı suyu kullanacak kimsenin faydalı kullanışları için ihtiyaç duyduğu su miktarı. Bu tanım, Yargıtay tarafından geliştirilen genel sulardan yararlanma ölçüsüne uymaktadır. Yasanın 7. maddesine göre, DSİ kendi açtığı işletme kuyularının işletme hakkını özel hukuk kişilerine devredebilir. *Burada devredilen mülkiyet hakkı değil işletme hakkıdır.*

DSİ’ nin görevleri sadece yeraltı sularının yönetimi ile sınırlı değildir. Tüm ulusal su varlığının yönetimi konusunda yetkili bir kuruluştur. Su konusundaki ulusal temel organizasyondur. DSİ, 18.12.1953 tarihli ve 3202 sayılı yasa ile kurulmuştur.

DSİ kuruluş yasasının 2 . maddesinin (k) bendi işletme tarzı bakımından önem taşımaktadır. Buna göre, DSİ’nin yaptığı veya devraldığı tesislerden işletmelerini bizzat deruhte etmediklerinin işletmelerini sağlamak üzere işletmeler kurmak, ya doğrudan doğruya ya da işletmeler aracılığıyla ortaklıklar oluşturmak, gerektiğinde tesisleri hakiki ve hükmi şahıslara (özel hukuk kişilerine) devretmek üzere Bakanlığa teklifte bulunmak yetkisi vardır. Bu yetki, yerüstü ve yeraltı tüm ulusal su varlığına ilişkindir.

Genel müdürlüğün bu yetkisi kurulmuş tesislerin işletilmesi bakımından önem taşımaktadır. DSİ yaptığı ya da devraldığı işletmeyi

bizzat mı işletecek yoksa işletme hakkını özel girişime devredebilecek midir? Yasa bu madde ile işletme hakkının devrini olanaklı kılmaktadır. Ancak, devredilen su üzerindeki mülkiyet hakkı değil, tesisin işletme hakkıdır. Devir halinde tesis bedeli geri ödemeye tabidir (m.24). *Ancak, işletme hakkını devreden sözleşmenin bir imtiyaz sözleşmesi ya da idari sözleşme formlarından herhangi birine göre yapılmış bir sözleşme olması gerekir. Bu, Anayasamızın 168 . maddesinin zorunlu bir sonucudur. Bu sözleşmeler bütünüyle özel hukuka tabi tutulamaz. İdarenin sürekli denetim ve gözetimini olanaklı kılacak bir idari sözleşme olmalıdır.*

Yargıtay ve İdari Yargı Yaklaşımları

Yargıtay kararlarında su haklarına ilişkin içtihatlar özel su-genel su ayırımına dayanır. Özel su – genel su ayırımında Yargıtay görüşünü yukarıda değinilen iki karar özetlemektedir. Özel su taşınmaz mülkiyetine tabidir. Taşınmaza sahip olan suya da sahip olur. Bir taşınmazda bulunan özel kaynaktan başka bir taşınmaz lehine *kaynak irtifakı* kurulup tapu siciline tescil edilebilir. Genel sulardan bir taşınmaz lehine irtifak hakkı kurulması ve tescili mümkün değildir.

Genel sular üzerinde hakların belirlenmesinde Yargıtay tarafından kullanılan en temel ilke *kadim kullanma hakkıdır*. Kadim hak, öncesi bilinmeyen, eskiden beri süregelen kullanma hakkıdır. Genel sularda, içmesuyu öncelikli olmak kaydıyla kadim kullanım durumları korunmaktadır. Kadim hak, ihtiyaç oranında korunmaktadır. Genel sudan, kadim hak ihlal edilmemek koşuluyla herkes yararlanabilir. Ancak kadim hakkın tespiti ve kanıtlanması oldukça güçtür. Yargıtay, 50-60 yıllık bir kullanmayı bile kadim saymamaktadır. Kadim hak bulunmaması durumunda, sudan kronolojik olarak ilk yararlanmaya başlayanın faydalı ihtiyacı korunmaktadır. Yargıtay bu kararlarında genel olarak *kamu düzeninin korunması* ilkesinden hareket etmektedir. Kadim kullanma hakları söz konusu olsa bile içmesuyu ihtiyacı diğer ihtiyaçlara önceliklidir. Yeraltı suları konusunda yasal düzenleme daha açık ve net olduğundan, bu konuda Yeraltı Suları Kanunu hükümleri uygulanmakla birlikte, yeraltı suyu üretim sahası ilan edilmeyen bölgelerde, yeraltı su kuyularına ilişkin olarak çıkan ihtilaflarda Yargıtay, bu ilkelere göre kullanma hakkı belirlemektedir. Yeraltı suyu üretim sahalarında ise kullanım ve işletme koşulları DSİ tarafından belirlenmektedir.

İdari yargıda ise temel kriter *kamu hizmetinin gerekleri* dir. Kamu hizmetinin temel unsuru ise *kamu yararıdır*. Özel sular özel mülkiyete tabi kabul edildiğinden özel sulara ilişkin uyuşmazlıklar adli yargıda çözümlenmektedir. Kamu idareleri, kamulaştırma işlemi yapıp mülkiyet

şeklini değiştirmedikçe özel su üzerinde tasarrufta bulunamaz. Genel sular üzerinde kamu idarelerinin tasarruf yetkilerinin kriteri ise kamu yararadır. DSİ’nin kamulaştırma yetkisi bulunduğu gibi genel sular üzerinde tahsis yetkisi ve kullanım durumlarını değiştirme yetkisi vardır. Bu konularda idari yargıya yansıyan uyuşmazlıklar kamu hizmetinin gereklerine göre çözümlenmektedir. DSİ’nin bu konudaki yetkileri, kuruluş yasasında, Köy İçmesuları Hakkındaki Yasada ve ilgili diğer mevzuatta sayılmıştır. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün de benzer yetkileri vardır. Uygulamada, İçişleri Bakanlığı dahil bir çok bakanlığın ve kamu idarelerinin tahsis kararları bulunmaktadır. Bu idari tahsis kararları kaldırılmadıkça, bu sulara ilişkin uyuşmazlıkların adli yargıda görülemeyeceğine ilişkin Yargıtay kararları bulunmaktadır ki bu yerindedir. Bir kamu otoritesinin işlemi idari yoldan ya da idari yargı tarafından kaldırılmadıkça adli yargı tarafından uyuşmazlığın çözümü mümkün değildir.

Anayasa Mahkemesine Göre Doğal Kaynaklar

Anayasa Mahkemesi, 7478 sayılı Köy İçmesuları Hakkında Kanununun 2 . maddesinin Anayasaya aykırılığını incelerken aynen şöyle demiştir:

“Genel sular üzerinde özel mülkiyetten söz edilemez. Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki suların intifa ve tahsis biçimi devletçe toplum yararı gereklerine göre yasama yoluyla ve idari işlemlerle değiştirilebilir. Anayasanın 49 . maddesinin de göz tutulması gerekir (Bu karar 1961 Anayasası dönemine aittir). Bu maddeye göre devlet, herkesin beden ve ruh sağlığı içinde yaşayabilmesini ve tıbbi bakım görmesini sağlamakla ödevlidir. Suların taşıdığı anlam geniştir ve belirli birey ve toplulukları değil, Türkiye sınırları içinde yaşayan Türk yurttaşlarının tümünü kapsamaktadır. Devletin sağlık tedbirlerini alırken içmesuları konusunu da bu yöndeki çalışmalarının en önemlilerinden biri olarak görmesi ve düzenlemesi gerekmektedir.”²

3086 sayılı Kıyı Kanununu inceleme gerekçesinde Anayasa Mahkemesi:

“Anayasa, tabii servetleri ve kaynakları Medeni Kanun hükümlerine bağlı özel mülkiyet düzeninin kapsamı dışında bırakmakta, onlara, devletin devlet olma niteliği ile eli altında tuttuğu nesneler düzeni içinde yer vermektedir. Her iki düzen başka kurallara bağlıdır; değişik niteliktedir; aralarında birbirlerine karıştırılmalarını önleyecek bellilik ve kesinlikte sınırlar vardır. Anayasanın 130. Maddesi tabii kaynak ve servetlerin Devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğunu açıklamakla aynı zamanda bunların özel mülkiyet konusu olamayacağını da hükme bağlamıştır. Aslında, mülkiyet düzenine bağlı olmayan

² 25.01.1973 tarihli ve 1973/51 Esas, 1973/4 karar sayılı Anayasa Mahkemesi Kararı.

bir nesnede mülkiyetin devri de öncelikle söz konusu olamaz....Türk Hukuku açısından *devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunma* özel mülkiyete konu olmama anlamına gelmektedir.”³

Yine, Anayasa Mahkemesi, TEK ‘in özelleştirilmesine ilişkin 3974 .sayılı yasanın inceleme gerekçesinde, doğal servet ve kaynakların özelleştirilmesinde uyulması gerekli ilkeleri şöyle belirlemiştir:

“Anayasanın 168. maddesine göre doğal servetlerin ve kaynakların devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu kabul edilerek bunların mülkiyetinin gerçek ya da tüzel kişilere devri yasaklandığı gibi, bunları arama ve işletme hakkına da sahip olan devletin bu hakkını ancak belli bir süre ile, gerçek veya tüzel kişilere yasanın açık oluru ile devredebileceği öngörülmektedir. Anayasada doğal servetler ve kaynaklar için öngörülen bu hukuksal durum, bunların sosyal,ekonomik ve stratejik önemlerinin doğal sonucudur.”

“TEK’ in doğal servet ve kaynakları yerinde kullanarak elektrik üreten teşebbüs, müessese ve işletmelerinin özelleştirilmesinde Anayasanın 168. maddesinde öngörülen ilkelerin göz önünde bulundurulması zorunludur. 168. maddeye göre, devletin olan doğal servetler ve kaynakların işletme hakkı gerçek veya tüzel kişilere ancak sürekli olarak devredilebilir. TEK’in doğal servet ve kaynaklardan yararlanan üretim birimlerinin varlıklarının özelleştirilmesinde, bunların yararlandıkları doğal servet ve kaynakların mülkiyetinin gerçek ve tüzel kişilere devri olanaksızdır. ... Bunların işletme hakkının süresiz devri biçiminde özelleştirilmeleri Anayasanın 168 . maddesine aykırıdır.”

Yine, aynı kararda Anayasa Mahkemesi, bir kamu hizmetinin özel teşebbüse gördürülmesi durumunda, idare ile özel hukuk kişisi arasında yapılacak sözleşmenin idari sözleşme (imtiyaz sözleşmesi) olması gerektiğini belirtmiştir.

“Anayasa yargısı alanında bir hizmetin kamu hizmeti, bir sözleşmenin imtiyaz sözleşmesi olup olmadığı yasayla değil, niteliğine bakılarak saptanabilir.”

Bu gerekçeyle, yasanın idare ile özel hukuk kişileri arasında yapılacak sözleşmelerinin özel hukuk hükümlerine tabi olacağını öngören Ek 5 . maddesini iptal etmiştir.⁴

Sonuç

Tüm bu açıklamalar, sular hukukunda temel ayrımın özel su-genel su ayrımı olduğunu göstermekte ise de, bu ayrım yukarıda açıklandığı gibi anayasal duruma uymayan, kaldırılması gereken bir ayrımdır. Özel su üzerindeki mülkiyet hakkının tabi olduğu sınırlamalar dikkate alındığında

³ Anayasa Mahkemesinin 1985/1 E, 1986/4 K. Sayılı ve 25.02.1986 tarihli kararı. Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi,S.22,s.41-54.

⁴ Anayasa Mahkemesinin 1994/43 E., 1994/42-2 K. Sayılı ve 09.12.1994 tarihli kararı, R.G: 24.01.1995 tarihli ve 22181 sayılı.

bu gerçek anlamda bir mülkiyet hakkı olarak yorumlanamaz. Kaynak yeraltı suyundan ayrı düşünülemez. O halde kaynağın özel mülkiyete tabi tutulması, yeraltı suyunun kamusal mülkiyete tabi tutulması kendi içinde çelişkilidir. Su hakları konusunda tüm suları kapsayacak bir yasal düzenleme gerekli görülmektedir. Uygulamada bu yasal boşluk, yargısal içtihatlarla doldurulmaya çalışılmakta, bu yeterli olmamaktadır.

Anayasanın 168. maddesi su varlığının özel mülkiyete tabi olamayacağını öngörmüştür. Su kaynaklarına ilişkin özelleştirme çalışmalarında, suyun mülkiyeti özel teşebbüse devredilemeyecektir. Ayrıca, işletme hakkı belirli bir süre için devredilebilecektir. Diğer taraftan, su hizmetlerinin kamu hizmeti niteliğinde oluşu nedeniyle bu hizmetlerin özelleştirilmesinde, idare ile özel hukuk kişisi arasında yapılacak sözleşme idari sözleşme olacak ve kamu hukukuna tabi olacaktır. Bu sözleşmeler bütünüyle özel hukuk hükümlerine tabi tutulamayacaktır. Zaten, Anayasanın 168. maddesi de, *bu durumda gerçek ve tüzel kişilerin uyması gereken şartlar ve Devletçe yapılacak gözetim, denetim usul ve esasları ve müeyyideler kanunda gösterilir* demekle bu sözleşmelerin özel hukuk hükümlerine tabi olmayacağını, kamu hukukuna tabi idari sözleşmeler (imtiyaz sözleşmeleri) olacağını hüküm altına almıştır.

*

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, “Su Yasası”, “Toprak Yasası” gibi düzenlemeler yapılmasını öngörmüştür. Mevcut politikalara bakıldığında, bugünkü hukuk sisteminin büyük ölçüde sınırladığı “özel mülkiyet”, “özel işletmecilik” unsurlarının önündeki engelleri temizleyecek düzenlemeler yapılacağı açıktır. Bu nedenle konu üzerinde durmak; su kaynaklarına yönelecek saldırılara karşı hazırlanmak gerekmektedir.